

12.8 DAM BRI

Từ lâu lắm rồi có một dòng suối trong vắt len lỏi trong rừng sâu. Tới một triền núi cao, đầu một buôn M'nông, suối đổ thành một dòng thác lớn: thác Búc So. Tiếng thác chảy nghe như rừng thở, như muôn ngàn con ngựa đang rừng mình dậm vó. Tiếng thác không làm cho người ta vui, mà làm cho người ta buồn...

Vua Pơ Rum ở gần đó ăn không ngon ngủ không yên. Hắn tức giận sai quân lính đi tìm nơi nước đổ. Bọn lính tới đầu hàng, trông lên ngọn thác hồi lâu, rồi quay về. Ít hôm sau, chúng lại đến, lần này đông hơn. Chúng bắt dân làng khơi đường trên đá cho suối đi để dập tắt tiếng thác reo, cho yên giấc ngủ của vua Pơ Rum. Hàng ngàn trâu bò, heo gà... bị giết thịt. Lũ làng bị đánh đập, xua đuổi lên phá thác. Biết bao nhiêu người đã chết vì đòn roi, vì đói, vì đá chạy. Xác họ bị vớt xuống nơi thác đổ. Nước căm giận trào lên, sủi bọt đỏ ngầu máu.

"Chúng muốn giết hết người M'nông chăng? Lũ làng chịu không nổi nữa, nhưng biết làm sao hết khổ... Thà chết đầu làng trong núi còn hơn sống cực nhục dưới ách quân Pơ Rum". Một chàng trai nghèo nghĩ vậy mà sửa soạn gửi gạo trốn đi. Chàng chỉ mang theo một thanh gươm, một chiếc ná và một con chó trung thành vốn không rời chàng nửa bước. Chàng đi lang thang trong rừng. Gạo trong gửi sắp cạn thì chàng tới một thung lũng giữa núi cao rừng rậm. Ở đó có một hồ nước nhỏ trong suốt tận đáy.

Con chó bỗng cất tiếng sủa. Nhìn quanh không thấy một bóng chim, một dấu thú rừng, chàng trai đuổi chó, tiếp tục đi. Con chó cứ đứng bên hồ sủa dõn. Chàng sục sạo tìm một lần nữa, song vẫn không thấy gì lạ, lại đuổi chó đi. Con chó bướng bỉnh cứ hướng xuống hồ sủa mỗi lúc một thêm dữ dội. Bực mình, chàng đá con chó xuống nước rồi đi. Qua nhiều núi, nhiều rừng đi lâu rồi mà tiếng chó vẫn như của bên tai. Chàng nổi giận, quay lại hồ nước, rút gươm chém con chó. Lạ thay con chó vẫn không chết mà lưỡi gươm quẩn lại như chém phải đá. Chàng dùng sức chém mạnh hơn. Thanh gươm bật lại, mẻ hết lưỡi, còn con chó vẫn ve vẩy đuôi, tỏ ra vẻ mừng rỡ. Chàng trai kinh ngạc, nhúng tay xuống nước rồi lấy gươm chém thử: thanh gươm gãy đôi. Chàng bèn nhảy xuống hồ tắm, rồi lên bờ ngủ một giấc no nê...

"Không đi nữa, phải trở về cứu lũ làng". Chàng nghĩ thầm. Gạo hết nhưng chân chàng bước nhanh hơn. Chàng muốn đo sức ngày với kẻ thù.

Đây rồi, thác Búc So thân yêu đang bị tàn phá và bà con ruột thịt đang bị quân Pơ Rum đánh giết. Chàng hét: "Sao tụi bay đánh lũ làng tao?". Bọn lính Pơ Rum như cọp đói đánh hơi thấy mồi, gầm lên: "Đứa nào vừa nói?". Chúng nhận ra chàng và đuổi đánh. Chàng cứ đứng yên cho chúng chém trăm lưỡi gươm, ngàn lưỡi dao, nhưng gươm đao tóe lửa, bật lại như chém phải vách sắt. Bọn lính ngu dại, tưởng đứng trước một vị thiên thần, hoảng hồn bỏ chạy tán loạn. Chàng trai giật lấy một thanh gươm đuổi theo chúng, chém tới tấp. Đầu giặc rụng như những trái sung chín gặp bão.

Chúng chết gần hết, đứa nào cố hết sức chạy mới thoát. Chàng đuổi theo bảy ngày bảy đêm tới tận kinh thành vua Pơ Rum. Quân canh cửa ngăn chàng lại vì chỉ thấy chàng mặc độc một chiếc khố nhỏ. Chàng quát gọi vua Pơ Rum. Vua Pơ Rum được tin vội truyền lệnh cho quân lính vây đánh. Trăm đứa ra chết cả trăm, ngàn đứa ra chết cả ngàn. Ra bao nhiêu chết bấy nhiêu, nhưng chúng vẫn bu lại như ong nhúc nhúc như bầy sên vất. Thấy đem chém chàng không được, chúng hè nhau lấy dây sắt trói chàng lại rồi chất củi đốt. Ngọn lửa bốc cao, đỏ rực cả góc trời, chàng trai vẫn thản nhiên nhìn những lưỡi lửa liếm vào thân mình. Lửa vẫn cháy, người chàng dần dần đỏ rực lên như sắt nung, ánh sáng tỏa ra chói sáng cả một vùng. Bao nhiêu dây trói đứt tung ra và chảy hết ra nước. Chàng xông tới đánh quân lính đang hò la, dang hai cánh tay rộng, ôm chặt lấy chúng. Kẻ thù cháy bùng lên như một mối lửa. Chàng ôm cả nhà cửa, thành quách lâu đài... Cả kinh đô nước Pơ Rum biến thành một biển lửa khổng lồ.

Vua Pơ Rum kêu khóc bỏ chạy. Những người Pơ Rum sống sót mách chúa của chúng một kế cuối cùng. Chúng liều chết vây lại, bắt trói chàng, rồi dùng một thỏi sắt dài uốn như móc câu, đâm từ dưới hậu môn lên móc ruột ra. Chàng trai ngã xuống như dòng thác Búc So đổ, thân hình chàng bốc khói, ngọn lửa cắm thù còn cháy trong tim chàng, không sao dập tắt được.

Chàng chết vì đã quên không uống nước ở hồ nước thần. Dam Bri- chàng dũng sĩ ấy- người M'ông ai mà không biết.

Ngày nay tới vùng Dak Búc So, người ta vẫn còn thấy dấu vết của quân Pơ Rum tàn bạo mà thời gian cũng không xóa nhòa được. Người ta gọi đó là "dong pan Pơ Rum" (Bãi nấu ăn của người Pơ Rum). Bờ thác còn mang thương tích, như ghi lại mối hận thù muôn kiếp đối với quân xâm lược, còn dòng Búc So hùng vĩ thì vẫn âm âm chảy, như hát vang lên mãi bài anh hùng ca của dân tộc M'ông.

Người kể: Kơ Ron Ray

(Trích *Truyện cổ các dân tộc Tây Nguyên*, Nhiều tác giả, NXB Văn hóa dân tộc, trang 401-405)